

ER VI ALLE KLAR, NÅR KRISEN RAMMER?

En undersøgelse af hjemmeberedskab og bekymringer blandt økonomisk udsatte borgere

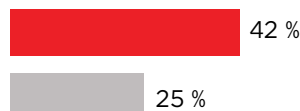
Gennem den seneste tid har der været et øget fokus på, hvordan vi som land og borgere skal forholde os til et mere komplekst risiko- og trusselsbillede. På dette bagtæppe udsendte Beredskabsstyrelsen i sommeren 2024 en række anbefalinger til, hvordan borgere i Danmark kan opbygge et hjemmeberedskab for at forberede sig på kriser¹.

I dette notat belyses det, hvordan økonomisk trængte borgere i Danmark forholder sig til disse anbefalinger og hvilke muligheder, de har for at følge dem. Derudover belyses det, hvor stor tillid denne gruppe har til at modtage hjælp fra myndighederne under kriser.

Anbefalingerne fra Beredskabsstyrelsen blev udsendt i august 2024 til alle borgere over 18 år i pjecen 'Forberedt på kriser'. Pjecen indeholder anbefalinger og råd til, hvordan borgere kan opbygge et hjemmeberedskab, så en husstand kan klare sig selv i tre døgn i tilfælde af en krise. Anbefalingerne til hjemmeberedskabet indbefatter bl.a. mad, drikkevand, medicin, FM-radio, powerbank mm.

For **73 %** af de borgere, der ikke har forberedt sig, som myndighederne anbefaler, er årsagen, at de ikke har råd.

42 % af de økonomisk trængte borgere har ikke tillid til, at myndighederne vil hjælpe dem i tilfælde af krise. Til sammenligning er det 25 % af den generelle befolkning.

“Når man modtager sådan en e-Boks fra Beredskabsstyrelsen, bliver jeg meget bekymret. Men de ting, de siger, man skal købe ind som fx dåsemad og vand på flasker, gasflaske til madlavning osv. koster for os en formue, vi ikke har penge til.”

¹ Beredskabsstyrelsen (2024): [Forberedt på kriser](#)

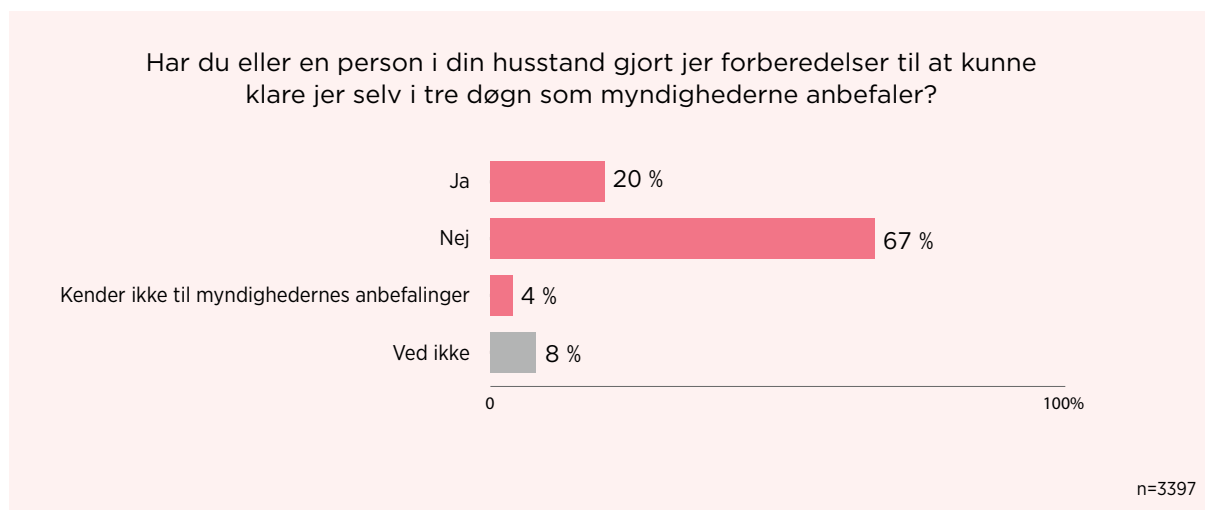
OM UNDERSØGELSEN

Spørgeskemaundersøgelsen er baseret på svar fra 3.415 borgere, der har modtaget julehjælp fra Røde Kors i december 2023. Alle borgerne har hjemmeboende børn under 18 år og har et begrænset økonomisk råderum. Udover at være økonomisk trængte står mange i udsatte positioner. F.eks. oplever 48 % svær ensomhed, mod 10 % af befolkningen, 78 % er enlige forældre og 37 % modtager kontanthjælp (se Målgruppebeskrivelse).

Der er foretaget en bortfaldsanalyse, som viser, at stikprøven er repræsentativ for populationen af julehjælpsmodtagere i Røde Kors. Se bortfaldsanalysen i Jul uden for fællesskabet - Røde Kors 2024.pdf.

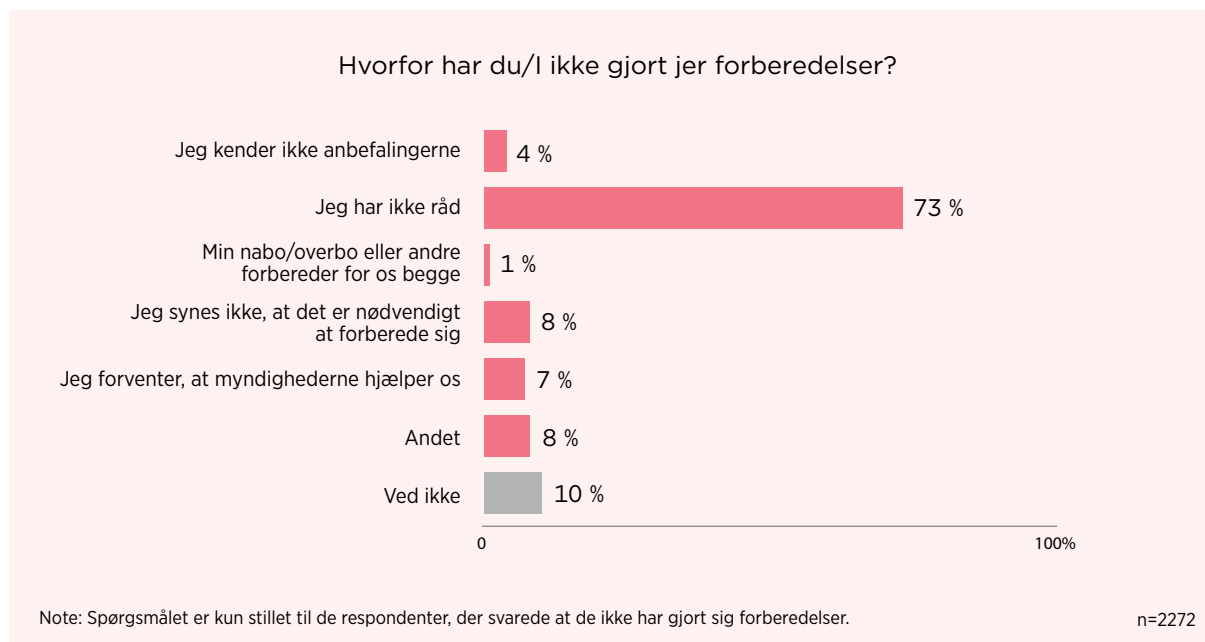
MANGE ØKONOMISK TRÆNGTE BORGERE HAR IKKE RÅD TIL ET HJEMMEBEREDSKAB

To ud af tre (67 %) af de økonomisk trængte borgere angiver, at deres husstand ikke har gjort sig forberedelser til at kunne klare sig selv i tre døgn².

² Til sammenligning viser en ny måling foretaget af Megafon, at 36 % af befolkningen har indrettet en form for kriselager og 18 % planlægger at gøre det. Bemærk dog at spørgsmålene i Megafons måling og i denne undersøgelse ikke er enslydende, og derfor ikke kan sammenlignes direkte. Tallet kan dog give en indikation på, at en større andel borgere blandt den generelle befolkning har forberedt sig på tre dages samfundskrise end det er tilfældet blandt økonomisk trængte borgere (Politiken, 16. november 2024).

For langt størstedelen (73%) af de borgere, der ikke har forberedt sig, er årsagen, at de ikke har råd.

Mange af respondenterne beretter om en i forvejen meget presset økonomi, der gør det umuligt at finde penge til at indkøbe de ekstra ting, der anbefales af myndighederne:

“Ja, vi kan ikke forberede os på noget, der ikke kommer til at ske indenfor den samme uge, som jeg har købt ind til. Jeg tæller bleer, så vi har nok til slutningen af ugen, så jeg har ikke råd til at have ekstra dåsemad eller vand stående. Det er absurd!”

Den manglende mulighed for at leve op til anbefalingerne om et hjemmeberedskab er for flere kilde til frygt eller frustration:

“Jeg er virkelig bange for, at det skal ske og vil SÅ gerne forberede mig og min datter på det, men jeg har simpelthen ikke råd til at købe vand, radio, dåsemad og alt det andet man skal bruge... Jeg ved virkelig ikke, hvad jeg skal gøre!”

Foruden manglende økonomiske ressourcer viser undersøgelsen også, at manglende overskud og en hverdag fyldt med bekymringer er en årsag til, at man som familie og husstand ikke kan gøre sig de anbefalede forberedelser. Det manglende overskud skyldes blandt andet, at der ikke er overskud til at tænke på en potentiel krise i fremtiden:

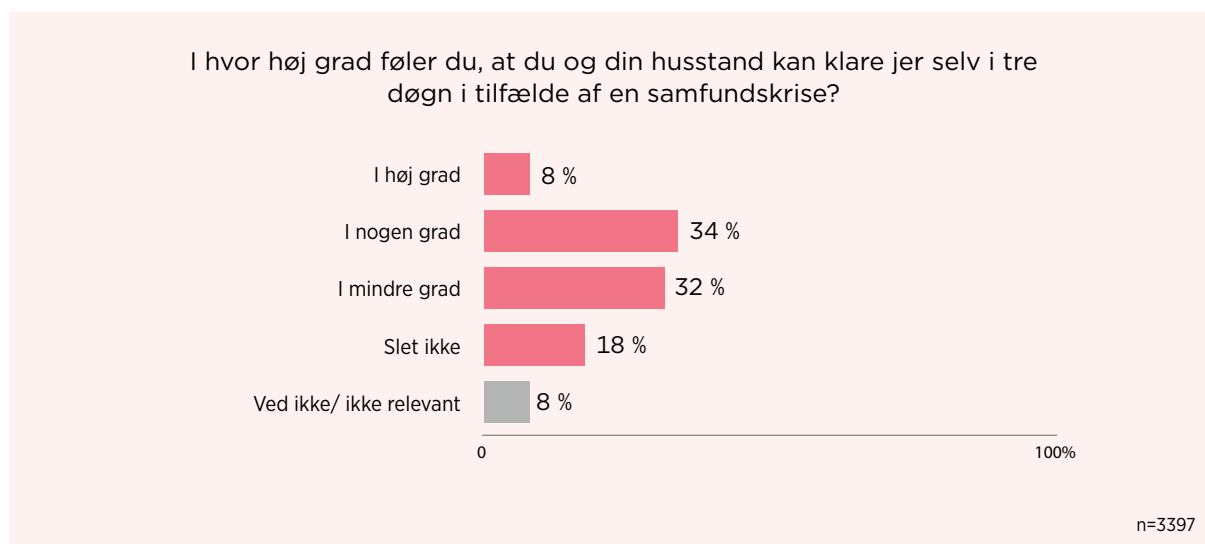
“Jeg er fyldt med bekymringer omkring min situation både mht. jobcenter og medicin samt dårlig økonomi, at jeg ikke kan overskue at tage stilling til det andet.”

Manglen på overskud og dermed mulighed for at følge anbefalingerne skaber også bekymringer blandt respondenterne:

“Når man konstant er i beredskab for at overleve i sin hverdag med de almindelige ting, og man så selvfølgelig følger med i informationen fra samfundet, så bliver man klart mere bekymret. For hvordan skulle man kunne klare dét, når man kæmper med ting, som burde være lige til?”

DE ØKONOMISK UDSATTE BORGERE FØLER SIG IKKE FORBEREDT PÅ SAMFUNDSKRISER

Halvdelen af borgerne svarer, at de slet ikke eller kun i mindre grad føler, at de vil kunne klare sig selv i tre døgn i tilfælde af en samfundskrise.

Mange respondenter beskriver, at de ikke føler sig klar til at kunne beskytte deres familie, hvis de skulle blive ramt af en samfundskrise:

“Det handler ikke om mig, men om mine evner til at beskytte mit barn. Jeg bor udsat og har samtidig ikke adgang til et køretøj, som kan få os væk. Jeg er ikke så mobil med min fysik, da jeg har gig og generelle smerter, som gør det vanskeligt for mig at være på flugt eller beskytte mit barn. Det gør mig ked af det at tænke på.”

Nogle fortæller om tidligere oplevelser i deres hjemland, der har efterladt traumer og påvirket deres oplevelse af tryghed og tro på, at de kan beskytte deres familie i tilfælde af en krise i Danmark:

“Jeg kommer selv fra et land, hvor vi har oplevet mange krige. Jeg fik selv traume og flashback om det. Jeg vil slet ikke have, at mine børn oplever krig.”

Derudover beskriver nogle respondenter, at de ikke har et socialt netværk, der ville kunne hjælpe dem i tilfælde af, at der skulle opstå en samfundskrise, og andre beskriver, at de ikke har tiltro til deres egne evner og ressourcer til at hjælpe familien igennem en krise:

“Jeg er bange for, at vi ender som alle andre lande, der er i krig. Jeg har stress og depression, så ville ikke kunne klare det som enlig.”

TO UD AF FEM ØKONOMISK TRÆNGTE HAR IKKE TILLID TIL, AT MYNDIGHEDERNE TRÆDER TIL VED KRISER

Økonomisk trængte borgere bekymrer sig ikke kun om muligheden for at følge myndighedernes anbefalinger til kriseforberejdelse; de har også mindre tillid end den generelle befolkning til, at myndighederne vil hjælpe dem i en krisituation.

42 % af borgerne svarer, at de ikke har tillid til at myndighederne vil hjælpe dem i tilfælde af en samfundskrise. Til sammenligning er det 25 % af den generelle befolkning, der svarer det samme³.

Respondenterne fortæller uddybende:

"Jeg må ærligt indrømme... jeg tør ikke tænke tanken. Ville overhovedet ikke vide, hvor jeg skulle tage hen eller agere på det. Så. Lukker måske øjnene lidt."

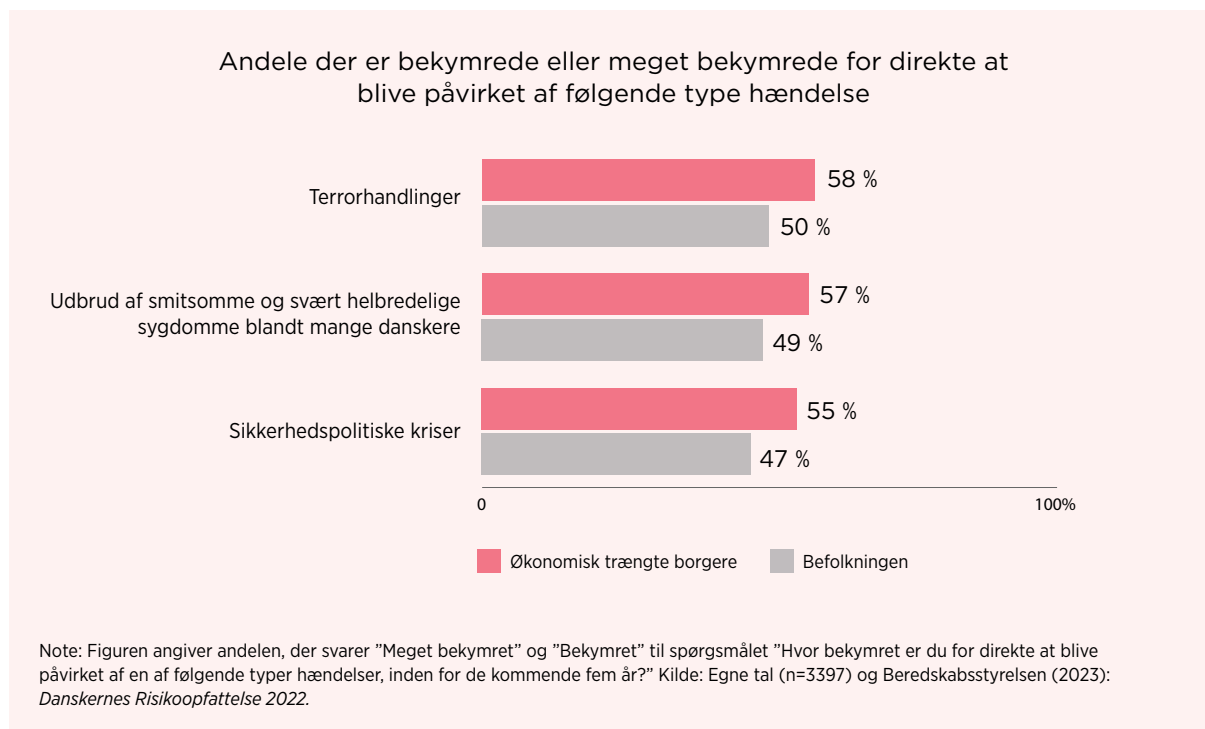
De udtrykker også en mere generel bekymring for samfundets krisehåndtering og forberedelse herpå:

"Jeg er meget bekymret for fremtiden, da jeg ikke er sikker på, at Danmark er ordentligt forberedt på kriser."

³ Beredskabsstyrelsen (2023): *Danskernes Risikopfattelse 2022*.

BEKYMRING OM SAMFUNDSSKRISER

Undersøgelsen viser, at økonomisk trængte borgere bekymrer sig mere for at blive ramt af forskellige typer samfundsskriser, end det er tilfældet blandt den generelle befolkning.

Mere end halvdelen af de økonomisk trængte borgere er bekymrede for selv at blive påvirket af sikkerhedspolitiske kriser, udbrud af smitsomme sygdomme og terrorhandlinger. Blandt den generelle befolkning er andelen, der deler denne bekymring, otte procentpoint lavere.

Borgerne i undersøgelsen fortæller om forskellige bekymringer omkring verdenssituationen, herunder krig og klimaforandringer. Nogle beretter om, at de er bekymrede for, at kriser kan påvirke Danmark, og udtrykker frygt for, hvad det kan betyde for deres familier og børn. I fraværet af tilliden til myndighederne fortæller nogle forældre, at de føler sig alene med deres bekymringer:

“At stå alene med det ansvar at skulle kunne beskytte sine børn under de præmisser, verden byder i dag, er vældig hårdt og bekymrende.”

Mange fortæller, at de lever med forskellige former for psykiske sårbarheder, og at bekymringerne om potentielle samfundsskriser forstærker deres psykiske udfordringer:

“Jeg lider af angst, så bare det, at der er en risiko for alle disse ting kan ske, sætter mig i næsten konstant panikanfald. Dét, at vi ikke har råd til at handle ind til at kunne lave et mindre lager- fordi dagligvarepriser stadig ikke er faldet efter prisstigninger, er skrækkeligt. Og ærlig talt ved jeg slet ikke, hvad vi skal gøre.”

MÅLGRUPPEBESKRIVELSE

I dette afsnit beskrives gruppen af respondenter i forhold til socioøkonomi, familiesituation og oprindelsesland.

Undersøgelsen er foretaget blandt de julehjælpsmodtagere, der har ansøgt om julehjælp via en digital ansøgningsplatform i Røde Kors. 83 ud af i alt 195 lokale Røde Kors afdelinger har anvendt den digitale platform. Julehjælpsmodtagerne i de resterende 112 afdelinger, som ikke har anvendt den digitale ansøgningsplatform, er således ikke omfattet af undersøgelsen. Da de vejledende kriterier for tildeling af julehjælp er de samme på tværs af afdelinger og ansøgningsform⁴, er der dog ikke umiddelbart grund til at antage, at julehjælpsmodtagerne i de øvrige 112 afdelinger skulle adskille sig væsentligt fra de julehjælpsmodtagere, der har haft mulighed for at deltage i undersøgelsen.

Spørgeskemaet er sendt ud til 10.284 personer og er besvaret af 3870 respondenter. Heraf er 455 respondenter udgået af analysen, da de enten ikke længere har hjemmeboende børn under 18 år, ikke husker at have modtaget julehjælp fra Røde Kors eller ikke lever op til de vejledende økonomiske kriterier for uddeling af julehjælp. Dermed er det endelige analyseudvalg på 3415 respondenter, og svarprocenten for undersøgelsen er 36 %.

Socioøkonomi

Højest gennemførte uddannelse	Procent
6.-8. klasse	7 %
9.-10. klasse	26 %
Gymnasial uddannelse (student, HF, HHX, HTX)	12 %
Faglig erhvervsuddannelse (fx frisør, elektriker, gartner, kontoruddannelse, SOSU)	27 %
Videregående uddannelse (fx laborant, sygeplejerske, lærer, pædagog, ingeniør, læge)	22 %
Andet. Skriv gerne hvad:	3 %
Ønsker ikke at svare	4 %
	n = 3397

Primær indtægtskilde	Procent
Kontanthjælp	20 %
Førtidspension	17 %
Løn fra arbejde	15 %
Anden forsørgelsesydelse	15 %
SU	11 %
Sygedagpenge	4 %
Dagpenge	3 %
Selvforsørgelses- og hjemrejseydelse	3 %
Uddannelseshjælp	2 %
Forsørget af ægtefælle	2 %
Barsel	1 %
Pension/efterløn	0 %
Andet	6 %
	n = 3415

⁴ Røde Kors har udarbejdet en række kriterier for uddelingen af julehjælp. Kriterierne er kun vejledende, da det afgøres lokalt hvilke familier, der er berettiget til julehjælp. Kriterierne indbefatter følgende: Ansøger har mindst et hjemmeboende barn, ansøger er på overførselsindkomst eller modtager løn på niveau med overførselsindkomst (førtidspension). Herudover kan særlige forhold i familien også være en rimelig årsag til at ansøger tildeles julehjælp.

Husstandens samlede månedlige indkomst før skat	Procent
0 - 11.499 kr.	15 %
11.500 - 21.500 kr.	65 %
21.501 - 30.000 kr.	14 %
30.001 - 36.000 kr.	5 %

n = 3415

Familiesituation

Bor med partner	Procent
Ja	22%
Nej	78 %

n = 3415

Antal hjemmeboende børn	Procent
1	44 %
2	35 %
3	15 %
4	5 %
5 eller flere	2 %

n = 3415

Oprindelse

I hvilket land er du født?	Procent
Danmark	63 %
Syrien	11 %
Ukraine	7 %
Irak	2 %
Eritrea	2 %
Libanon	2 %
Øvrige udland	10 %
Ønsker ikke at svare	1 %

n = 3411

Køn

Køn	Procent
Kvinde	85 %
Mand	14 %
Andet/ønsker ikke at svare	1 %

n = 3415